

IO5 – Prijedlog javne politike – Heads Up

Uvod

HEADS UP je projekt financiran iz Erasmus+ fonda EU koji se provodio od rujna 2017. do lipnja 2019. godine. U okviru projekta izrađeni su obrazovni alati i resursi za podizanje svijesti nastavnika i drugih koji rade s mladima o prijetnji radikalizacije na internetu.

U projektu sudjeluje 8 organizacija:

- Creative Exchange (Ujedinjeno Kraljevstvo)
- AKLUB (Češka Republika)
- Cardet (Cipar)
- Dante (Hrvatska)
- Future in Perspective (Irska)
- Innoventum (Finska)
- Jaitek (Španjolska)
- StoryTellMe (Portugal)

U izradi ovoga Prijedloga korišteni su odgovori partnerskih organizacija na upitnik o prednostima provođenja projekta HEADS UP za organizacije i pojedince koji su sudjelovali u projektu te utjecaj na dionike i krajnje korisnike. U obzir su također uzete povratne informacije predstavnika na Završnoj konferenciji projekta HEADS UP, održanoj u lipnju 2019. godine.

Dodatne informacije te besplatni resursi koji su izrađeni u projektu nalaze se na [stranicama projekta Heads Up](#).

S kojim smo problemom suočeni?

Razvojem tehnologije tradicionalni mediji poput televizije, novina, knjiga i časopisa zamijenjeni su internetom kao vodećom platformom koju koristimo za zabavu i pretraživanje informacija. Većina ljudi posjeduje pametni telefon i ima stalni pristup tabletu ili prijenosnom računalu te samim time i internetu. Društvene mreže su brze, jednostavne i besplatne za korištenje te pružaju mogućnost pojedincima i organizacijama da odašilju svoje poruke milijunima korisnika.

Ovaj virtualni svijet pruža neograničene mogućnosti za seksualne predatore, političke i kvazi vjerske fanatike te internetske trolove koji ga koriste kako bi utjecali na stavove i ponašanje mladih ljudi. Ekstremističke organizacije koriste proračunate i sofisticirane strategije kako bi radikalizirale, pridobile i obučile mlade putem društvenih platforma kao što su Facebook, Twitter, YouTube i internetske igre – čak je i izrađena radikalizirana verzija igre Grand Theft Auto.

Pretpostavljamo da su ranjive i slabo obrazovane skupine mladih ljudi u najvećoj opasnosti od radikalizacije, no istraživanja ukazuju na razlike u demografskim obilježjima (vjera, dob, spol, razina obrazovanja i socio-ekonomski status) među radikaliziranim skupinama. Međutim, utvrđeno je da radikalizirane skupine povezuje osjećaji frustracije ili uvrede kao odgovor na emotivne poruke i slike te utvrđene naizgledne nepravde. Potencijalne mete radikalizacije možemo prepoznati po objavi na društvenim mrežama za koju su označili da im se sviđa, poslanoj donaciji određenoj skupini te preuzimanju ili pretraživanju informacija vezanih uz određenu temu.

Terorističke organizacije vrlo dobro znaju kako produbiti odnos s takvim simpatizerima, preplavljajući ih pozitivnim i ohrabrujućim porukama te razvijajući njihov osjećaj pripadnosti zajednici. Takve će organizacije istražiti korisnički profil, dob, pozadinu i interese osobe te koristiti te informacije kako bi razvile prijateljski odnos s tom osobom i manipulirale njome.

Kome je potrebna podrška?

S gore opisanim problemima najčešće se suočavaju odgajatelji, nastavnici i omladinski radnici. Potrebna im je podrška da poduče mlade osobe o potencijalnim opasnostima svijeta interneta.

Kako im možemo pružiti podršku?

Cilj je projekta HEADS UP razvijanje vještina nastavnika i svih koji rade s mladima putem stručnog usavršavanja i videozapisa koji pokazuju moguće prijetnje na internetu. U projektu izrađeni su praktični i jednostavni resursi koji pokazuju nastavnicima kako voditi učenike u prepoznavanju i suočavanju s pokušajima radikalizacije.

Učinak projekta Heads Up

Projekt Heads Up podigao je svijest o tome što je radikalizacija i istaknuo čimbenike koji mogu pojedinca ili grupu ljudi dovesti do radikalizacije. Partnerske organizacije doprinijele su tom procesu izradom i dijeljenjem izrađenih resursa relevantnim dionicima, uključujući škole, roditelje, nastavnike i omladinske radnike.

Izrada i vrednovanje resursa pomoglo je lokalnim organizacijama da bolje razumiju temu radikalizacije među mladima. Na primjer, tijekom evaluacija u fazama razvoja resursa, partneri su otkrili da „omladinski radnici, nastavnici i roditelji dobro vladaju pretraživanjem interneta i razumiju opasnosti koje s tim dolaze“, što im je pomoglo u formuliranju učinkovitih preventivnih mjera.

Heads Up je također imao pozitivan učinak na ključne osobe koje rade s mladima (nastavnike, omladinske radnike, vođe i članove zajednice) te koje mogu lakše pristupiti raspravama o radikalizaciji s mladim ljudima. Jedan od naših partnera u Irskoj angažirao je mlade glumce u snimanju video resursa:

„Uključivanjem članova lokalne zajednice u razvijanje ideje za ove resurse te izrade videozapisa i popratnih aktivnosti, odista smo utjecali na članove lokalne zajednice. Doprinijeli smo podizanju njihove svijesti o radikalizaciji i izloženosti mladih internetskim prijetnjama. Imali smo priliku razgovarati s omladinskim radnicima i odgajateljima, koji su zainteresirani za korištenje resursa za usavršavanje Heads Up u radu s mladima, zajednicama i roditeljima kako bi se podigla svijest o radikalizaciji te spriječilo radikalno ponašanje i stavovi, posebno u našoj pograničnoj regiji Irske. Važno je da se podrže nastavnici i omladinski radnici u borbi s radikalnim tendencijama koje se razvijaju kod mladih ljudi u ovoj regiji nakon Brexita.“

Ovo iskustvo dokazuje da je izrada resursa koji odražavaju stvarne potrebe ciljne skupine učinkovit način stupanja u kontakt s mladima. Ova strategija otvorila je mogućnosti za raspravu s omladinskim radnicima i nastavnicima koji su bili zainteresirani za korištenje resursa za usavršavanje Heads Up u radu s mladima, roditeljima i zajednicama.

Projekt Heads Up također je imao i dugotrajan učinak pružanjem mogućnosti za osobni i profesionalni razvoj odgajatelja, nastavnika i omladinskih radnika. Povećanje znanja o modernim tehnikama regrutiranja i radikalizacije mladih, poboljšalo se i mentalno zdravlje te povećao pozitivan odnos odgajatelja, nastavnika i omladinskih radnika prema drugima.

Nadalje, roditelji su stekli bolji uvid u pretraživanje interneta te interakcije na internetu, uključujući „prijetnje koje nosi radikalizacija, sigurnost na internetu, socijalna kohezija i promicanje obiteljskih vrijednosti u internetskom okruženju.“

Mjerenje učinka

Partneri su mjerili učinak na različite načine kako bi se dobila točna slika o učinkovitosti razvijenih resursa i njihovoj praktičnoj uporabi. Nakon radionica provedeni su evaluacijski upitnici kako bi se poboljšali materijali te kako bi se izgradio bolji odnos s roditeljima i nastavnicima.

Digitalni mediji korišteni su za mjerenje svijesti o projektu Heads Up. Zapažen je porast broja pregleda na društvenim medijima. Primjerice, jedan je partner otkrio da su njihovi videozapisi imali skoro 700 pregleda na YouTubeu (u travnju 2019.):

„Utjecaj smo kvantitativno odmjerili prema broju pregleda koje su naši simulacijski resursi dobili na YouTubeu - gotovo 700 pregleda oba videa, kao i prema broju upita koje smo primili od nastavnika i omladinskih radnika u našoj regiji o korištenju ovih materijala za usavršavanje.“

Učinak je mjereno i reakcijama mladih osoba i roditelja koji su razgovarali s našim partnerima. Roditelji su napomenuli kako su nakon sudjelovanja u radionicama i seminarima koje su organizirali naši partneri svjesniji opasnosti od radikalizacije.

Učinak je vidljiv i u broju različitih dionika u području rada s mladima uključenih u projekt te njihovim odgovorima tijekom održanih grupnih rasprava. Uz to, partneri su primili značajan broj upita o korištenju izrađenih resursa.

Jedan je partner mjerio učinak „pomoću povratnih informacija roditelja i nastavnika. Na Cipru smo imali pozitivne reakcije, sudionici smatraju da su resursi vrlo korisni te da ne postoje drugi slični resursi.“

Završnoj konferenciji održanoj u Brightonu u Ujedinjenom Kraljevstvu u lipnju 2019. godine prisustvovalo je više od 75 sudionika čiji su se komentari uključivali izazove s kojima su se susretali te prednosti korištenja resursa Heads Up.

Naučio/la sam...

„da je radikalizacija daleko proširenija nego što ljudi smatraju.“

„razmotriti širu sliku kada je u pitanju ranjivost i kako bolje pristupiti temi radikalizacije.“

„puno o vrstama radikalizacije u različitim zemljama.“

„da postoje inovativni materijali za borbu protiv radikalizacije.“

„da postoji velika potreba za dostupnošću ovakve vrste informacija.“

„da imam pristup materijalima koje mogu koristiti u svojim grupama za razgovor o toj temi.“

„o doseg i razmjeru radikalizacije i kako utječe na različite zajednice.“

„o nizu različitih problema u drugim zemljama.“

„o problemima regrutiranja i radikalizaciji na internetu.“

„kako razgovarati o ovoj temi i pridonijeti podizanju svijesti. Jedva čekamo detaljnije istražiti resurse dostupne na internetu.“

„koliko je ova tema bitna diljem Europe.“

Osim toga, sudionici su komentirali o tome koje će korake poduzeti nakon konferencije Heads Up:

„Sigurno će izvijestiti moju kliničku praksu. Upostavila sam i korisne kontakte koji su mi već pomogli u uključivanju obiju službi za koje radim u ovaj projekt.“

„Prilagodit ćemo strategiju našeg tima za podršku roditeljima/skrbnicima oko sigurnosti na internetu, koristit ćemo neke od resursa i ideja u rad.“

„Raspraviti ćemo s našom upravom i timovima o potrebi postojanja jasne strategije kako bismo podržali obitelji i zaštitili djecu i mlade.“

„...prenijeti informacije članovima moga tima i nadam se da će to uzeti u obzir u radu s odraslima i njihovim obiteljima i znati kako to prijaviti.“

„...istražiti materijale dostupne na internetu i poslati ih drugim djelatnicima u mojoj organizaciji“

„ Potražit ću resurse dostupne na internetu te procijeniti mogu li ih koristiti u radu s mladima i drugim članovima zajednice. Upravo ću započeti projekt sa 7-godišnjacima i mladima o pripremi za srednju školu.“

Potencijal za daljnji razvoj projekta Heads Up

U našoj anketi za procjenu projekta Heads Up provedenoj u travnju, naši su partneri su predložili poboljšanje projekta implementiranjem šireg viđenja problema. Jedan je odgovor ukazao na potrebu manjeg naglašavanja činjenice da je radikalizacija uglavnom povezana s islamom i većeg naglaska na druge vodeće čimbenike, uključujući ekstremnu desnicu. Taj je prijedlog podržalo više partnera, koji su savjetovali da bi u jednome od nastavaka projekta trebalo pristupiti ovoj temi sa „širim viđenjem problema, odnosno čimbenicima diskriminacije koji rezultiraju izolacijom mladih i njihove interakcije s radikalnim pokretima.“

Problem izolacije spomenuli su i drugi partneri su zaključili da bi se projekt mogao prilagoditi tako da se dopre i do ranjivih odraslih osoba „koje su podjednako podložne samoradikalizaciji na internetu.“ Ovi prijedlozi pokazuju da će dodatno ulaganje u projekt Heads Up pružiti korisnicima sveobuhvatno iskustvo razumijevanja problema radikalizacije.

Sljedeća preporuka predlaže korištenje dinamičnijeg pristupa:

„Potrebno je ponuditi interaktivnu internetsku platformu za sudjelovanje u zajednici i (...) ponuditi interaktivni plan reakcije koji nastavnici i roditelji mogu koristiti kako bi bolje razumjeli uzroke radikalizacije te načine njihovog rješavanja“.

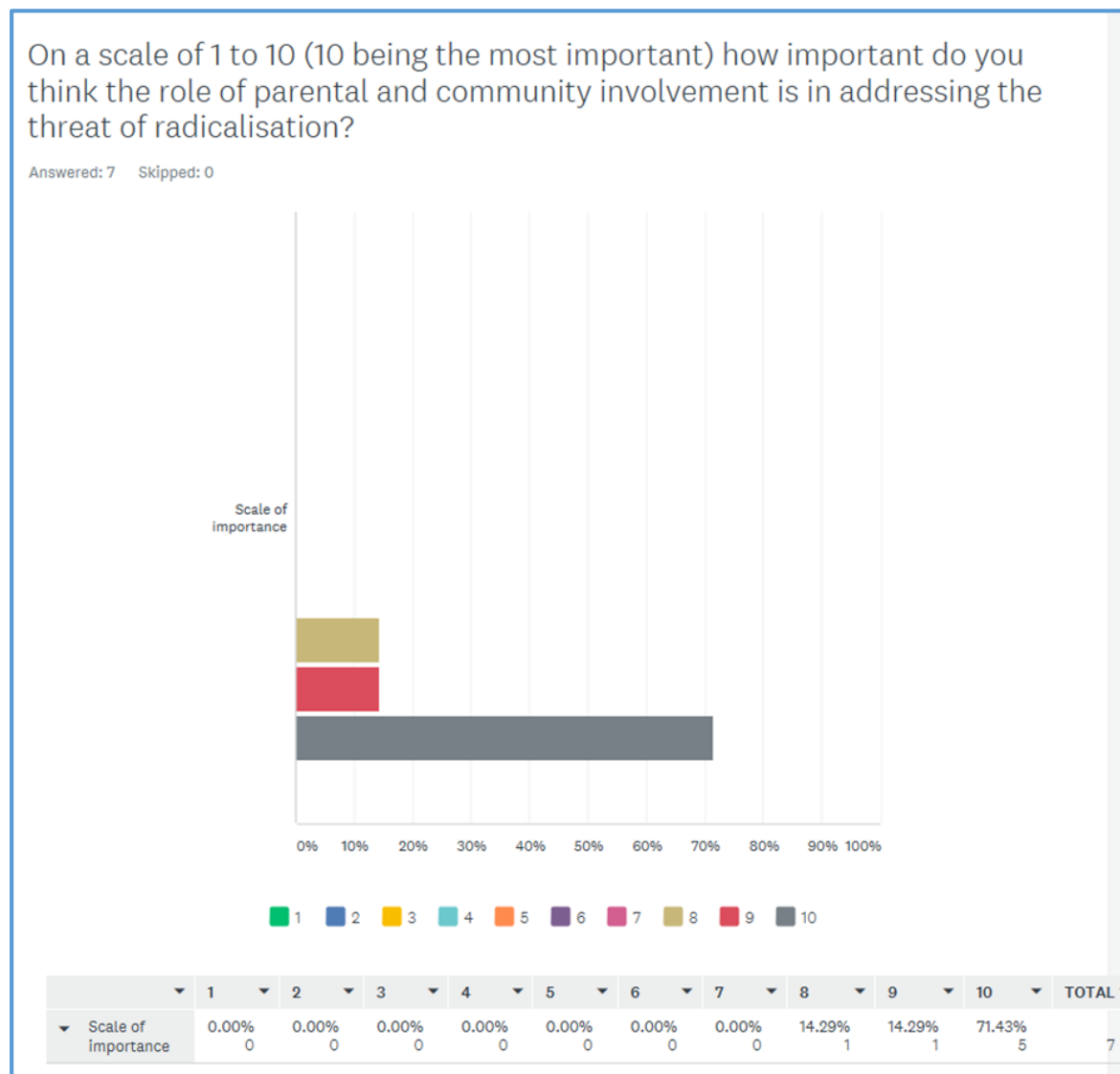
Popularnost izrađenih videozapisa otvorila je put ideji stvaranja digitalnih medija kako bi se pomoglo u dopiranju do ciljne skupine, kao i pružanju podrške nastavnicima organiziranjem usavršavanja za stjecanje potrebnih vještina i iskustava. Time će se osigurati dugotrajni učinak jer će podržati svoje vršnjake, pomažući u izgradnji sigurnog okruženja za ugrožene osobe (poput škola, centara za mlade i zajednice). Jedan od naših partnera izjavio je:

„Mislim da bi osposobljavanje omladinskih radnika i nastavnika za stvaranje vlastitih simulacijskih resursa bio značajan razvoj modela Heads Up. Trenutno su zainteresirani za učenje o radikalizaciji i podizanju svijesti među mladima, ali ako bismo im mogli pružiti mogućnosti za stručno osposobljavanje za rad s mladima na proizvodnji vlastitih simulacijskih resursa, to bi bila velika dodana vrijednost i korist za omladinske radnike i nastavnike. To bi također značilo da bi mogli koristiti digitalne medije kao komunikacijski kanal za podizanje svijesti o radikalizaciji mladih. Time bi se također omogućilo mladima da na kreativan način provedu vlastita istraživanja o radikalizaciji, da rasprave o vlastitim scenarijima i uključe se u autentično učenje tijekom kojeg mogu stvoriti vlastite poruke kako bi spriječili širenje radikalizacije na mreži.“

Ova su mišljenja uzeta u obzir u pripremama za završnu konferenciju Heads Up. Glavna govornica, Lorin LaFaye iz Zaklade Breck, dirljivo je govorila o svojim osobnim iskustvima i misiji da promijeni percepciju i reakcije agencija koje rade s mladima. Povratne informacije svakog od osam projektnih partnera korištene su kako bi se građanstvu pružile informacije relevantne za niz različitih situacija i prijetnji. Zamijećena usredotočenost na islamsko pitanje nije bila u fokusu, pokazujući da su partneri prihvatili početne povratne informacije i proširili svoju perspektivu.

Uloga roditelja i zajednice

U anketi provedenoj u travnju, našim partnerima postavili smo sljedeće pitanje: Koliko je važna uloga roditelja i zajednice u rješavanju prijetnje radikalizacije?

Rezultati su pokazali da je uloga roditelja i zajednice visoko ocijenjena. Objašnjenja naših partnera navedena su u sljedećim komentarima:

„Roditelji i zajednica zajedno formiraju mrežu za podršku i sigurnost koja bi trebala preuzeti odgovornost sprječavanja da ljudi ‘nestaju’ iz društva i krenu putem radikalizacije. U praksi su prijatelji često važan dio ove mreže, ali to ne bi trebala biti njihova uloga i odgovornost, zato smo dali ocjenu 9 od 10. Također, zajednica i roditelji trebali biti modelom uzornoga ponašanja.“

7

Projekt br. 2017-1-UK01-KA204-036685

Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

Autori: Halema Khatan i Paul Chapman

„Samo interakcijom obitelji i zajednice možemo uključiti mlađe generacije koje se osjećaju izolirano i koje su podložne vanjskim i radikalnim utjecajima.”

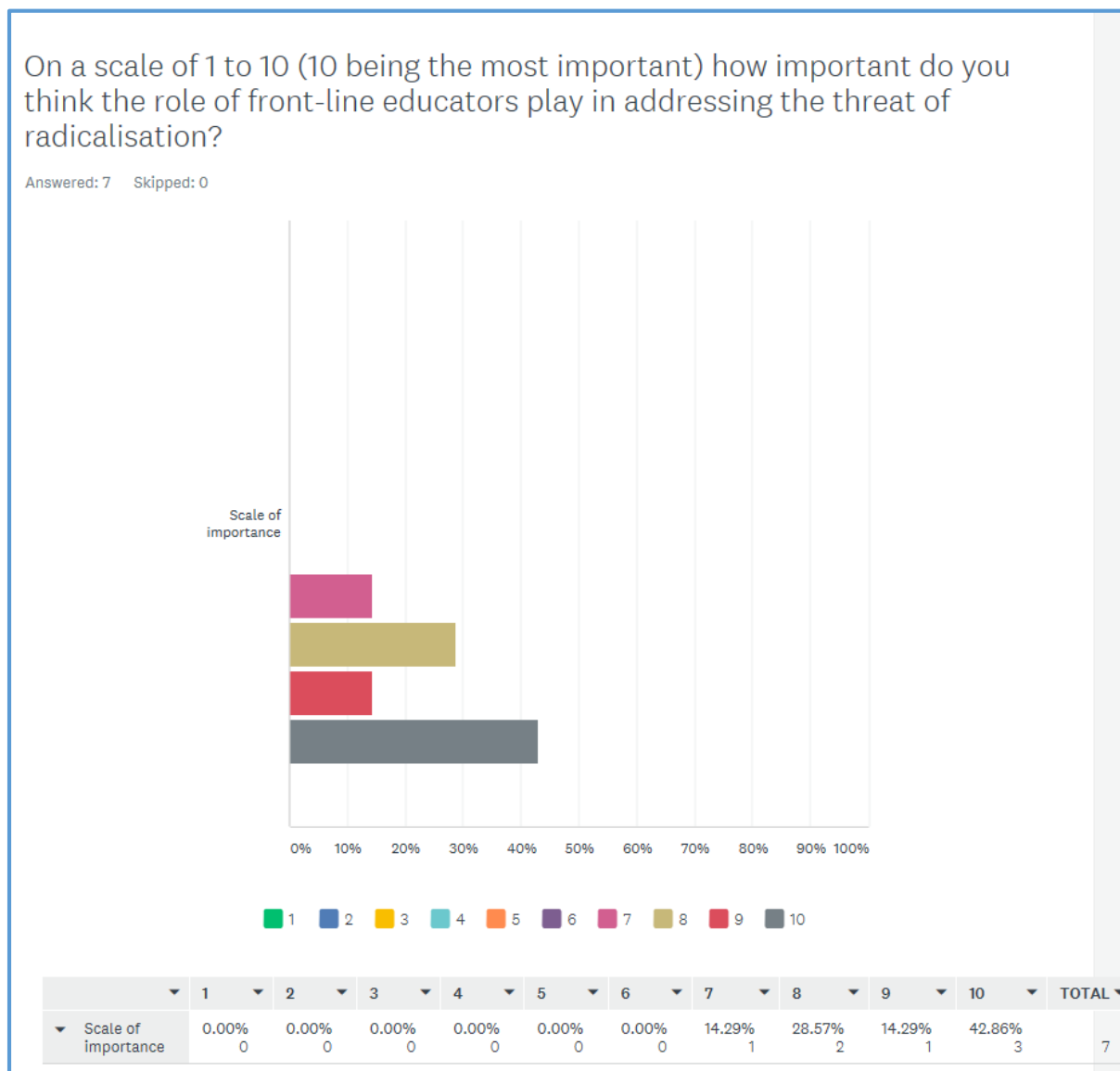
„Vrlo je važno da roditelji budu informirani o onome što se događa na internetu, kako to funkcionira i da znaju kako zaštititi djecu u mrežnom okruženju i razumjeti različite vrste radikalizacije. Njihov je doprinos također u podizanju djetetovog samopouzdanja, osjećaja topline i stabilnosti kao glavnog temelja za izgradnju snažnog pojedinca kojeg se neće moći lako radikalizirati.”

„Iznimno je važno da se roditelji i cijela zajednica uključe u rješavanje radikalizacije, jer će sprečavanje radikalizacije putem internet zahtijevati ulaganje znatnog napora i potrebna je pomoć svih članova zajednice. Kao što je pokazalo naše istraživanje, širenje radikalizacije najčešće se događa u društvenim, obiteljskim, vjerskim i političkim krugovima - kako bi se istaknuli slučajevi radikalizacije, potrebno je podići svijest o radikalizaciji među cijelim zajednicama i da su svi uključeni svjesni prijetnje radikalnih misli, ponašanja i postupaka.”

Ovi komentari pokazuju širok raspon stavova i argumenata naših partnera, ali ključni razlog zbog kojeg su roditelji i zajednica bili ocijenjeni tako visoko jest činjenica da su roditelji i zajednica ukorijenjeni u odgovornosti i moći. Odgovorni su i imaju moć utjecati i uspostaviti preventivne mjere za mlade osobe. Stoga se uglavnom treba usredotočiti na roditelje i lokalne zajednice kako bi pomogli unaprijediti svoje znanje o radikalizaciji i stvoriti resurse za njih koje onda mogu koristiti kao dio svoje mreže i sustava podrške.

Uloga nastavnika

Parterima smo postavili slično pitanje prethodnome dijelu, ali fokusirajući se na nastavnike.

Rezultati su pokazali da, iako su ocijenjeni visoko, nastavnici nisu tako ključni kao roditelji i članovi zajednice. Međutim, sa sigurnošću možemo tvrditi da je njihova uloga vrlo važna za projekt Heads Up.

„Nastavnici čine profesionalno tijelo ljudi koji su u kontaktu s ljudima u riziku od rasne radikalizacije i razumiju kontekst u kojem ti ljudi žive. Njihov rad treba podržati pružanjem više resursa i njihovog uključivanja u postupke kreiranja politika.”

„Škole su ključne institucije za jačanje otpornosti i sprečavanje mladih da ih privlače radikalne ideologije i organizacije. Nadalje, nastavnici su često među prvima koji primijete

moguće znakove radikalizacije i važni su sugovornici za one koji su pogođeni te se stoga njihovo mišljenje mora uvažiti prilikom izrade mjera prilagođenih njihovim kontekstima.”

„Nakon obitelji, nastavnici su prvi u kontaktu s djecom. Zato je njihova uloga vrlo važna za podizanje svijesti o opasnostima internetskog okruženja, podučavanje kritičkog razmišljanja, uočavanje i reagiranje na radikalizaciju.”

„Radikalizacija je složen i višeslojan društveni fenomen koji zahtijeva učinkovitu prevenciju u kojem sudjeluje više dionika. To uključuje jednaki doprinos roditelja, zajednice, školskih upravitelja, članova civilnog društva, nastavnika, vršnjaka i vladinih agencija.”

„Odgovor je sličan prethodnome pitanju. Međutim, nastavnici se razlikuju od roditelja jer većina mladih misli da njihovi roditelji nisu ‘kul’. To je prednost za nastavnike. Odgovorne i zrele su osobe koje mladi poštuju. To bi se moglo pokazati korisnim.”

Ovi odgovori pokazuju da su nastavnici dio ključnih institucija u društvu i da ih je važno uključiti ih u model Heads Up kako bi radili s mladima. Svakodnevno su u kontaktu s mladima i mladi će se osjećati ugodnije razgovarati o svojim problemima s njima.

Iskustvo projektnih partnera

U anketi provedenoj u travnju, pitali smo naše partnere o tome što im se najviše, a što najmanje svidjelo o projektu Heads Up. Općenito, glavna pozitivna povratna informacija bila je da im je projekt pomogao da steknu dublje razumijevanje o tome što je zapravo radikalizacija i kako različite situacije i oblici radikalizacije postoje čak i unutar EU. Također su naveli kakav je pozitivan učinak projekt do sada imao u njihovim lokalnim zajednicama.

Međutim, partneri su naveli da „ima još puno problema koji se moraju riješiti i koji zahtijevaju uključivanje više članova društva kako bismo osigurali sveobuhvatnu prevenciju radikalizacije.“ Možemo zaključiti da će, s odgovarajućim prilagodbama modela Heads Up, projekt imati veći utjecaj na društvo.

„Svidio mi se opseg različitih ciljeva, to je projekt koji je vrlo dobro osmišljen i proveden, s ogromnim resursima prilagođenim potrebama ciljnih skupina. Partnerstvo je uvijek djelovalo kao cjelina, poštujući sve očekivane rokove i ciljeve. To je uspješan projekt i izuzetno koristan danas.”

„Čvrsto vjerujemo da mladi čine temelj bilo kojeg uspješnog društva i da su budućnost našeg društva. Da bi postali stabilni pojedinci na kojima počiva naša zajednica, moraju imati razvijene vještine kritičkog mišljenja, moraju neprestano propitivati informacije i poruke koje primaju te se trebaju osjećati kao da pripadaju svojoj zajednici. Ako imaju razvijene vještine kritičkog mišljenja, teže će se njima manipulirati. Vjerujemo da je ovaj projekt jedno od najboljih sredstava za postizanje tog cilja i zato vidimo da ima vrijedan i pozitivan utjecaj u našem kontekstu. Nadamo se da će rezultati projekta biti vidljivi i nakon završetka

projekta nakon što ciljane skupine prepoznaju važnost provođenja ove vrste obrazovanja među mladima.”

„Prednost projekta Heads Up je razvoj programa usavršavanja kojeg su provodili stručnjaci na tom području i u kontekstu napora koji se primjenjuje na razini EU. Slabost projekta je to što uključuje samo početni dio procesa koji je potreban za učinkovito rješavanje društvenog i složenog fenomena radikalizacije. Još je puno toga čime se treba pozabaviti, a pristup koji uključuje više članova društva osigurao bi sveobuhvatnu prevenciju.”

„Uključivanje lokalne zajednice zaista je pomoglo u stvaranju osjećaja uključenosti u projekt na lokalnoj razini te nam je pomoglo u podizanju svijesti zajednice o radikalizaciji.”

Preporuke

Projekt Heads Up bio je uspješan u svom djelovanju unutar zajednica, kao i u pružanju podrške ključnim osobama u borbi protiv radikalizacije (poput roditelja, omladinskih radnika i nastavnika) pomoću niza komunikacija. Anketom provedenom u travnju prikupljen je niz preporuka o tome kako se može nastaviti učinak projekta Heads Up.

- **Usredotočite se na roditelje i obitelji kako biste postigli najveći utjecaj:**
Rezultati istraživanja pokazali su da je uloga roditelja najvažnija u sprečavanju radikalizacije, stoga je sljedeći korak projekta Heads Up intenzivnija suradnja s roditeljima.
- **Prilagodite resurse svojim lokalnim potrebama.**
Uključivanje lokalnog sudionika u stvaranju resursa poput videozapisa rezultiralo je većim šansama za dugotrajniji učinak i korištenje resursa.
- **Usredotočite se na različite čimbenike koji doprinose radikalizaciji**
U projektu se smanjio naglasak na radikalizam unutar islama i fokusiralo na razumijevanje drugih čimbenika, poput prijetnje nacionalizma ekstremne desnice.